

חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 5), תשל"א-1971 *

1.	בזוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב] (להלן - החוק), בסעיף 2, בסופו יבוא "של הכנסת (בחוק זה - ועדת הכנסת)".	תיקון סעיף 2
2.	בסעיף 17 לחוק, בסעיף קטן (א), אחרי "ביחסי חוץ" יבוא "או בקשרי מסחר בין-לאומיים".	תיקון סעיף 17
3.	בסעיף 26 לחוק, במקום הסיפה החל במלים "שאפשר להעניקן" יבוא "האמורות בסעיפים 8 עד 11 ו-27(ב) ו-(ד) לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968 ² , בשינויים המחוייבים".	תיקון סעיף 26
4.	בסעיף 27 לחוק, בסעיף קטן (ב), אחרי "ביחסי חוץ" יבוא "או בקשרי מסחר בין-לאומיים".	תיקון סעיף 27
5.	אחרי סעיף 29 לחוק יבואו סעיפים אלה:	הוספת סעיפים 47-30
30.	(א) דו"חות, חוות דעת או כל מסמך אחר שהוציא או הכין המבקר במילוי תפקידיו לא ישמשו ראיה בכל הליך משפטי או משמעותי.	"חומר שאינו ראיה
	(ב) הודעה שנחקבלה אגב מילוי תפקידיו של המבקר לא תשמש ראיה בהליך משפטי או משמעותי, חוץ ממשפט פלילי בשל מסירת עדות בשבועה או בהן צדק, שהושגה מכוח הסמכויות האמורות בסעיף 26.	

פרק שביעי: בירור תלונות הציבור

31.	המבקר יברר, לפי הוראות חוק זה, גם תלונות הכאות אליו מקרב הציבור; בתפקידו זה יכהן בתואר "נציב תלונות הציבור".	המבקר כנציב התלונות
32.	נציב תלונות הציבור ימלא את תפקידו בעזרת יחידה מיוחדת במש"רד מבקר המדינה, שתיקרא "נציבות תלונות הציבור"; מנהל הנציבות יתמנה על ידי ועדת הכנסת לפי הצעת נציב תלונות הציבור ויהיה אחראי לפניו במישרין.	היחידה לבירור תלונות
33.	כל אדם רשאי להגיש תלונה אל נציב תלונות הציבור.	תלונה של מי
34.	תלונה שהוגשה בכתב ותלונה שהוגשה בעל פה ונרשמה מפני המתלונן תיחתם בידי המתלונן ויצויינר בה שם המתלונן ומענו.	דרך הגשת התלונה
35.	תלונה של אסיר כמשמעותו בפקודת בתי הסוהר, 1946 ³ , תוגש במעטפה סגורה, ונציב בתי הסוהר, או מי שהוא הסמיך לכך, יעבירנה - בלי שיפתחנה - אל נציב תלונות הציבור.	תלונה של אסיר

* נתקבל בכנסת ביום ה' בניסן תשל"א (31 במרס 1971); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 858, תשכ"ט, עמ' 403.

1 ס"ח תשי"ח, עמ' 92; תשכ"ב עמ' 6, עמ' 42; תשכ"ד, עמ' 42; תשכ"ט, עמ' 98.

2 ס"ח תשכ"ט, עמ' 28.

3 ע"ר 1946, תוס' 1, עמ' 6.

- (1) גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1) עד (6) לסעיף 9;
- (2) אחד הגופים האמורים בפסקאות (7) ו-(8) לסעיף 9, במידה שועדת הכנסת או נציב תלונות הציבור החליטו שפרק זה יחול לגביו והודעה על כך בתפרסמה ברשומות;
- (3) עובד, נושא משרה או ממלא תפקיד בגוף כאמור בפסקאות (1) ו-(2) לסעיף זה.

- (1) מעשה הפוגע במישרין כמתלונן עצמו, או המונע ממנו במישרין טובת הנאה, או
- (2) כשהמתלונן הוא חבר הכנסת — אף מעשה הפוגע במישרין בזולת או המונע ממנו במישרין טובת הנאה, ההמעשה הוא בניגוד לחוק או ללא סמכות חוקית או בניגוד למינהל תקין, או שיש בו משום ברוקשות יתירה או אי-צדק בולט; לענין זה "מעשה" — לרבות מחדל ופיגור בעשייה.

- (1) תלונות על נשיא המדינה;
- (2) תלונות על הכנסת, על ועדה מועדות הכנסת או על חבר הכנסת בשל מעשה שעשה במילוי תפקידו כחבר הכנסת או למען מילוי תפקידו זה;
- (3) תלונה על הממשלה, על ועדת שרים או על שר בפעולתו כחבר הממשלה, למעט פעולתו כממונה על משרד או על תחום פעולה;
- (4) תלונה על פעולה שיפוטית של בית משפט או שופט, של בית דין או חבר בית דין, של ועדה שכוונה על פי חיקוק או של חבר מחבריה;
- (5) תלונה בענין התלוי ועומד בבית משפט או בבית דין או שבית משפט או בית דין הכריע בו לגופו;
- (6) תלונה של המשרת בשירות סדיר או המשרת שירות פעיל בשירות מילואים לפי חוק שירות בטחון, תשי"ט—1959 [נוסח משולב]⁴, הנוגעת לסדרי השירות, לתנאי השירות או למשמעת;
- (7) תלונה של שוטר או של סוהר הנוגעת למשמעת במשטרת ישראל או בשירות בתי הסוהר;
- (8) תלונה של עובד המדינה, לרבות שוטר וסוהר, או של עובד בגוף כאמור בסעיף 36, בענין הנוגע לשירותו כעובד, אולם יהיה בירור על מעשה החורג מהוראת חוק, תקנות,

⁴ ס"ח תשי"ט, עמ' 286.

תקנון שירות המזינה, הסכם קיבוצי, או מהסדרים כלליים שנקבעו מטעם נציב שירות המזינה, ולגבי גוף כאמור בסעיף 36 – מהסדרים כלליים דומים.

39. ואלה תלונות שלא יהיה בהן בירור, אלא אם מצא נציב תלונות הציבור שיש סיבה מיוחדת המצדיקה את בירורן:

תלונות שבירורן מצריך סיבה מיוחדת

(1) תלונה בענין שניתנה בו החלטה שעליה אפשר, או היה אפשר, להגיש על פי דין השגה, ערר או ערעור, והוא אינו מסוג הענינים שסעיף 38(5) דן בהם;

(2) תלונה שהוגשה לאחר שעברה שנה מיום המעשה שעליו נסבה התלונה או מהיום שהמעשה נודע למתלונן, לפי המאוחר יותר.

40. (א) משהוגשה תלונה, יפתח נציב תלונות הציבור בבירורה, וזולת אם ראה שאינה ממלאה אחרי סעיף 34, או שאינה בגדר סעיפים 36 או 37, או שאין לכרר אותה מאחת הסיבות המנויות בסעיפים 38 ו-39, או שהיא קנטרנית או טרדנית.

פתיחת הבירור

(ב) במקרים האמורים בסעיף קטן (א) יודיע נציב תלונות הציבור למתלונן בכתב, שלא יטפל בתלונה, ויציין את הנימוקים לכך.

41. (א) נציב תלונות הציבור רשאי לכרר את התלונה בכל דרך שיראה, ואינו קשור להוראות שבסדר דין או בדיני ראיות.

רכיב הבירור

(ב) נציב תלונות הציבור יביא את התלונה לידיעת מי שהתלונה עליו, ואם היה עובד כאמור בסעיף 36(3) – גם לידיעת הממונה עליו (להלן – הממונה), ויתן להם הזדמנות נאותה להשיב עליה; נציב תלונות הציבור רשאי לדרוש ממי שהתלונה עליו להשיב על התלונה תוך התקופה שיקבע בדרישתו.

(ג) נציב תלונות הציבור רשאי לשמוע את המתלונן, את מי שהתלונה עליו וכל אדם אחר אם ראה תועלת בדבר.

(ד) לצורך הבירור רשאי נציב תלונות הציבור לדרוש מכל אדם או גוף לתת לו, תוך תקופה שיקבע בדרישה ובאופן שיקבע, כל ידיעה ומסמך העשויים, לדעת נציב תלונות הציבור, לעזור בבירור התלונה; מי שנדרש למסור ידיעה או מסמך כאמור יהיה חייב למלא אחר הדרישה; אין כאמור בסעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראות סעיפים 5ב עד 5ו לפקודת העדות⁵.

42. נציב תלונות הציבור רשאי להפסיק את בירור התלונה, אם נוכח שגתקימה אחת העילות המצדיקות שלא לפתוח בבירורה, או שענין התלונה בא על תיקונו או שהמתלונן ביטל את תלונתו; במקרה זה יודיע בכתב למתלונן, למי שהתלונה עליו ולממונה, שהפסיק את הבירור, ויציין את הנימוקים לכך.

הפסקת הבירור

⁵ חוקי איי, כרך א', פרק ג'ד, עמ' 650; ס"ח תשכ"ח, עמ' 192.

43. (א) מצא נציב תלונות הציבור שהתלונה היתה מוצדקת, יודיע על כך למתלונן, למי שהתלונה עליו, ואם ראה לעשות כן — גם לממונה, ויציין את נימוקיו; נציב תלונות הציבור רשאי לפרש בתשובתו את תמצית ממצאיו ורשאי הוא להצביע בפני מי שהתלונה עליו ובפני הממונה על הצורך בתיקון ליקוי שהעלה הכירור ועל הדרך לתיקונו.

(ב) מי שהתלונה עליו או הממונה יודיע לנציב תלונות הציבור, בהקדם האפשרי, אך לא יאוחר מחדשיים מיום קבלת ההודעה, על הצעדים שנקטו.

(ג) מצא נציב תלונות הציבור שהתלונה לא היתה מוצדקת, יודיע על כך למתלונן, למי שהתלונה עליו, ואם ראה לעשות כן — גם לממונה, ויציין את נימוקיו; ורשאי הוא לפרש בתשובתו את תמצית ממצאיו.

(ד) העלה בירור התלונה חשד שנעברה עבירה פלילית, יביא נציב תלונות הציבור את הענין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה; ורשאי הוא לעשות כן אם העלה בירור התלונה חשד שנעברה עבירה משמעטית על פי כל דין.

44. (א) הודעה של נציב תלונות הציבור לפי סעיף 43(א) או (ג) לא תכלול ולא תגלה חומר או ידיעה אשר לדעת ראש הממשלה או שר הבטחון הם ענין לבטחון המדינה, או אשר לדעת ראש הממשלה או שר החוץ הם ענין ליחסי החוץ או לקשרי המסחר הבין-לאומיים של המדינה.

(ב) ראה נציב תלונות הציבור כי הודעתו עלולה לכלול או לגלות חומר או ידיעה כאמור בסעיף קטן (א) ולא הביעו השרים את דעתם כאמור שם, יבקש נציב תלונות הציבור את דעת ראש הממשלה, שר הבטחון או שר החוץ, לפי הענין, לפני שיתן את הודעתו.

(ג) נציב תלונות הציבור יהיה פטור מלציין את ממצאיו או נימוקיו —

(1) כשהתלונה היתה בענין מינוי למשרה פלונית או הטלת תפקיד פלוני;

(2) כשהחומר או הראיה עלולים לדעתו לפגוע שלא כדין בזכותו של אדם זולת המתלונן;

(3) כשיש לדעתו בגילוי החומר או הראיה משום גילוי סוד מקצועי או ידיעה סודית כמשמעותם לפי כל דין.

45. (א) החלטותיו וממצאיו של נציב תלונות הציבור בענין תלונה —

(1) אין בהם כדי להעניק למתלונן או לאדם אחר זכות או סעד בבית משפט או בבית דין שלא היה להם לפני כן;

(2) אין בהם כדי למנוע מהמתלונן או מאדם אחר להשתמש בזכות או לבקש סעד שהוא זכאי להם, אולם אם נקבע לכך מועד בחיקוק, לא יוארך המועד על ידי הגשת התלונה או בירורה.

(ב) שום בית משפט לא ייזקק לבקשת סעד נגד החלטותיו וממצאיו של נציב תלונות הציבור בענין תלונה.

סייגים להודעה

זכויות וסעדים

46. (א) נציב תלונות הציבור יגיש לכנסת מדי שנה, בראשית מושב הכנסת, דין וחשבון על פעולותיו שיכיל סקירה כללית ותיאור הטיפול במבחר של תלונות.

(ב) נציב תלונות הציבור רשאי להגיש לכנסת דין וחשבון מיוחד קודם להגשת הדין וחשבון השנתי.

(ג) הונח דין וחשבון על שולחן הכנסת, תדון בו ועדת הכנסת ותגיש לכנסת את סיכומיה והצעותיה לאישור.

(ד) דין וחשבון לפי סעיף זה לא יפורסם לפני הנחתו על שולחן הכנסת.

(ה) הוראות סעיף 44 יחולו בשינויים המחוייבים גם על דין וחשבון לפי סעיף זה.

47. (א) סעיפים 22, 23, 26 ו-28 יחולו בשינויים המחוייבים גם לענין פרק זה.

תחולת הוראות

(ב) אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מסמכותו של מבקר המדינה להיעזר בפעולותיו האחרות בחומר שהגיע לידיו בקשר לתלונות, בין שבירר ובין שלא בירר אותן.

6. נציב תלונות הציבור יהיה פטור מהגשת דין וחשבון שנתי, כאמור בסעיף 46(א), במושב הכנסת הראשון שלאחר תחילת חוק זה.

הוראת מעבר

7. תחילתו של חוק זה ניום ג' בתשרי תשל"ב (22 בספטמבר 1971).

תחילה

גולדה מאיר
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה